

La Veu de la Comarca

Setmanari Regionaliste de Tortosa

ANY III

PUGNA PRO PATRIA

NUM. 107.

LA CATALUNYA QUE VOLÈM.—«Lliure, ni dominada, ni dominadora y respectada de les regions germanas—Estimada per son valer al exterior y temuda per sa forsa... Acullit com a propi al foraster que á trevallar hi vinga. Y á manar y á cobrar, á fer lleys y á judicar, cada hù á casa seva, que prou hi té que fer pera enténdrshi. Els empleats de la erra y poch; actius y inteligents.—Ennoblida, altra vegada en llibres de tot saber, la que fou llengua de Sants y de Reys.—Las universitats y escolars tornadas a son esser: obradors d' avensos de la ciencia y planter de filosofhs y juristas. A fora la ensopida rutina.—Intimament unida á la vella Catalunya, gloriosa en sa historia y tradicional en sas lleys y cosums, una Catalunya nova, de vida expansiva y en constant progrés, seriament religiosa y ilustradament tolerant.—Repobladas las montanyas per grans boscos, trescant pels singles els corredors enginys moderns, trayent del terror y de las minas els fruits y minerals Las algues de sos rius saltant de resclosa en resclosa movent enginys del treball—Conservats com reliquias els monuments enrunats o antichs y alsarne d' un art fill llegendari del antic criat en els avensos actuals. Voltar les vellas poblacions historicas de populosas y amplias ciutats modernas—Ports oberts als productes de tots lloch; assegurats ab tractes d' una nació seria; veure al potentat ab afany de ser estimat y útil á la Patria y al obrer intervindre en el govern donantli lo que cristianament y per dret li pertoca.—Volém deixar á nostres fills aquesta Catalunya gran avuy, com ho fou pera son temps la de nostres passats.—Pera bo tenirho tenim lo precís: Força, riquesa y inteligencia. Reprimim el vici del egoisme y exaltèm la virtud que á cap ens manca: L' amor á la Patria.»—LLUIS DOMENECH y MUNTANER

PREUS DE SUSCRIPCIO

Tortosa al mes. 0'50
Fora semestre. 3'00

DIRECCIÓ Y REDACCIÓ

Carrer del Parque, N.º 8.

Tortosa 21 Janer de 1905.

La Redacció no fa seus los conceptes ni contenguts dels articles firmats ó copiats.

SANTORAL

Diumenge 22, La Sagrada Familia, Sts. Vicens espanyol y Anastasi mr.—Dilluns St. Ildefonso arq. de Toledo y Sta. Emerenciana vg. y mr.—Dimars 24 St Timoteu bisbe y st Tirso mrs.—Dimecres 25, La Conversió de st. Pau Apóstol, st. Projecte b. y mr. y str. Elvira vg. y mr.—Dijous 26, sta. Paula vda y st. Policarpo b. y mr.—Divendres 27, St. Joan Crisóstomo bisbe y doctor y st. Emeri abat.—Disapte 28, sts. Juliá bisbe de Cuenca y Cirilo bisbe y confessor.

La nostra causa

El regionalisme catalá es la causa que natros aquí Catalunya defensém; com el defensariam aragonés, valenciá, vascongat, castellá etc. si mos trobessem en alguna de les regions qu'indican aquets noms.

De consegüent, la nostra causa no es de cap manera exclusivista ni egoista; es al revés: eminentment lliberal y equitativa. Res vol en detriment d'altri; però si que vol tót lo seu, lo que li es propi y per lley li pertoca. Está sintetisada en alló: a cada hu lo seu; mot qu'enclou la doctrina més verdaderament lliberal y equitativa.

Y volguent tot lo que li es com natural al seu modo de ser y a l'expansió de la seua propia vida, tenim que concretant aquesta doctrina aquí Catalunya, per necessitat hi ha d'averhi reivindicacions desde 'l moment en qu'ella ha siguda víctima y si es d'imposicions despotiques que li han robat y li malmetan les seues energies vitals per estar subjectes a disposicions eczótiques y del tot oposades al seu esperit. D'aquí vé que tenint una llengua imposada, natros reivindicuem la nostra, que per res necessita de les altres en l'expressió dels nostres sentiments y en tot quan perteneixi a la nostra vida política, social y religiosa. Y lo que diém de la llengua, ho diém de tot lo demás inherent al dret de governarnos com a poble amo de si mateix, que per sa noble tradició de gent de bon govern y per sa bellíssima historia, (si no fossin altres causes encara, ben actuals) ningú li pot discutir, a no

ser que s'incorreixi en el despotisme més brutal.

La nostra causa, doncs, no es més que un crit de justicia y de llibertat. En nom de la una y l'altra trevallém pera repatriar el nostre poble, retornarli lo propi, catalanisar-lo y aixis deslliurar-lo del que 'l maleja y fa temps que l'esclavisa.

Es de consegüent la nostra obra de pur patriotisme. Per aixó fuig de personalismes y banderies polítiques. Retornar a cada una de les comarques catalanes y a cada un dels seus pobles y a cada un dels seus individus la conciencia de lo que es seu, de lo que los hi es caracteristic y necessari pera tornar a la vida d'un bon govern y a les bellíssimes tradicions d'ans encarnantles en la vida d'avuy dia, es la nostra finalitat, la de la nostra causa, por lo qual trevallarém ara y sempre com a bons patriotes, porque tots los qui s'aprecian de serho, hi están obligats.

JORDI JORDA

Un cas d'empirisme históric

II

La perfecta, indiscutible y universalment reconeguda justicia de l'insurrecció de Catalunya contra 'l govern de Felip IV y la participació que va tindre Tortosa en la subsegüent guerra que 's va produir, col·loquen a 'n aquesta ciutat, respecte á 'n aquells acontexements en una situació molt estranya y especial, que pera explicar-la y definir-la en sos veritables termes y significació, se requereix un juí crítich prou refinat, del que, per desgracia, no tots los que s'han dedicat á escriure sobre 'l historia de Tortosa despres que 'esta ha format part del Estat espanyol, desde 'ls primers fins al último mono o Mon... n' han donat bones mostres.

No vull jo presumir de que, al intervindre en la indicada qüestió ho fassé d'un modo acabat y que no deixés res á desitjar; però si que 'm crech ferho ab un criteri mas racional y major sentit patriótic que atres que n' han precedit, molts d'ells ben segur que ab major copia de datos y documents histórichs que 'ls que estan á mon alcans. Y esta ventatja que 'm pareix tindre s'explica molt senzillament.

Tortosa, per sa posició fronterisa y per la circumstancia de ser cap d'un bisbat que té duas terceras parts de població y terror fora de Catalunya, ha albergat dins de son si molts elements in-

fluents, estranys naturalment al amor á la patria catalana. Aqueixos elements, per lo que representen en si mateixos y per la influencia que han exercit dins de la ciutat, ha contribuít constantment á desvirtuar la significació que com á ciutat catalana correspon á Tortosa, y ajuntant á tot aixó 'l immens prestigi que 'l nom espanyol ha tingut fins fa poch, desde que Espaya ha estat baix l'hegemonia castellana, tot ha determinat la formació á Tortosa d'un estat d'opinió, y general de coses mes identificat ab la política governamental, castellana y centralista que no inspirat per l'amor y pels interessos de Catalunya. Axísse compren la significació anti-catalana que han donat á la descripció de cers fets histórichs, la majoria dels cronistes tortosins.

Peró ara ja es atra cosa. L'hegemonia castellana ja ha donat tot lo que podia donar: vergonyes, humiliacions, desmembraments, malestar general insostenible y, pera proxim plasso, la completa ruina de tot Espanya. Lo prestigi del nom espanyol y de l'hegemonia castellana ha desaparegut del tot, y qui en vista d'aqueix fet s'empenya en jutjar les coses ab lo mateix criteri d'abans, dona probes d'una cultura atrassada y d'una pobresa d'intel·lecte, que l'impossibiliten pera influir en bon sentit sobre l'opinió de sos co ciutadans.

Yo podré tindre encara menys talent, jo podré tindre encara menys ilustració que 'ls ressaguers en lo moviment de protesta contra l'espanyolisme á la castellana, però per dignitat, per amor á Catalunya, per amor á Tortosa, no vull confondre'm ab aqueixos ressaguers. Eixe titol es lo que crech que 'm donará millor aptitud que a atres pera tractar de la qüestió al principi indicada.

Feya poch mes d'un sigle que disfrutant Tortosa d'una venturosa situació dins del estat catalá, d'una ampla autonomia que 'l estat catalá generosament 'l hi havia otorgat, havia passat com totes les regions espanyoles al domini del rey de Espanya. Ab motiu d'una guerra entre 'ls reys d'Espanya y Fransa, en la que 'ls catalans van fer esforços heróichs y sacrificis sans nombre pera defensar l'integritat del territori espanyol, se va omplir Catalunya de tropes no catalanes al servey del rey d'Espanya. Eixes tropes cumplint instruccions del favorit d'aquell rey, lo compte duch d'Olivares, lo governant mes funest entre 'ls molts governants funests que han regit los destins de la nació espanyola, van pagar als catalans sos esforços y sacrificis en favor de la causa nacional ab los mes iniqués atropells; profanant los sagraris de las Esglesias, assassinant y roban als fills de Catalunya, violant y cremant y saquejant los pobles. Al fi 's va acabar, com no podia menys, la paciencia dels catalans, y va esclatar lo moviment d'insurrecció.

La millor proba de que á Tortosa no havia desaparegut l'esperit catalá, es que va segundar lo moviment insurreccional. ¿Cóm podia haver desaparegut aquell esperit en l'espai de tres ó quatre generacions que havian transcurrit desde 'a desaparició del estat catalá, sent Tortosa ciutat catalana y devent á Catalunya tot lo millor que tenia?

Peró á Tortosa no la van poder conservar los catalans per sa posició fronterisa y per les rahons abans dites, dels mols elements que contenia estranys al amor á Catalunya, y si bé l'any 1648 se 'n va apoderar l'exercit aliat de francesos y catalans, pel giro que la intervenció francesa havia donat á la qüestió, tenia ja aquesta mes carácter de guerra internacional entre Espanya y Fransa, que d'independencia de Catalunya. No obstant, quedavan encara tortosins identificats ab los demás germans de Catalunya, y la proba irrefutable es que van cooperar á la presa de la plassa pels aliats.

Y aquí cal consignar en honor dels catalans, que si sa desgracia y sa debilitat los va obligar á reclamar l'ausili del rey de Fransa, quan van yore 'l mal comportament dels francesos, y 'degut també al cambi de táctica del govern espanyol, van anar afuixant en sa fera actitud contra Espanya, y molts catalans que havian pres part activa en la insurrecció, van després ajudar á les tropes espanyoles pera espulsar de Catalunya l'exercit francés.

Y tornant a Tortosa, permaneixent aquesta ciutat en estat de guerra durant tot lo llarch temps que va durar, guarnida de tropes reals y ab los elements anti-catalans que hi havia en la població militar, eclesiástica y civil, be's compren que, per mes que sos habitants fossen en sa majoria afectes a la causa catalana, s'havia de quedar amagat aqueix afecte y esborrarse de les manifestacions de l'opinió durant lo decurs de tants anys com vá estar en poder de les tropes espanyoles.

Peró ara anem á veure ¿Podien les tropes que guarnien a Tortosa, en la obligació de conservar la plassa pel rey d'Espanya fins a vessar sa darrera gota de sanch, representar lo veritable esperit tortosí? ¿Podien les comunitats que van pendre les armes pera ajudar a la guarnició, influides pel esperit castellá, ja a causa de tindre un prior o un monjo prestigios en son sí, nats fora de Catalunya o catalans desnaturalisats, já a causa de ser sos membres anti-catalans en sa majoria, representar lo veritable esperit tortosí? Podia aduch l'element indigena de Tortosa, o arrastrat per l'exemple de persones influents, o cansat de la guerra, o temeros de les conseqüencies d'un assalt, y que va ajudar a la defensa de la plassa contra 'ls cata-

lans, representar lo veritable esperit tortosí?

No. May. Lo lloch d' honor dels tortosins en aquella guerra era al costat de sos germans los catalans, atropellats pel govern de Felip IV en ses vides, en ses honres, en sa hisenda, en sas llibertats, en tots los sentiments mes cars; y l' fet de haver dins de Tortosa gent nascuda fora de Catalunya que van combatre contra els catalans y l' d' haver desertat quisquins tortosins de son lloch d' honor moguts per falsas sugestions, o per creure, posar a resguart interessos de moment. may podien representar lo veritable esperit tortosí.

MONCALDO ESCUDELLÓ.

(Acabada)

Una bargallonada al Montsiá

Xamosa es la bicicleta
Anant per planas y valls,
No dic res del automòvil
Per arribarhi aviat,
Peró calant l' espardenyá
Es com se puja al Montsiá.
Si 's veu millor la montanya
Les parpelles aclucant
Ab l' espardenyá trenada
S' arriba mes prompte á dalt,
Y 'ls reons un á un coneixes,
Y ullprens contorns y forats.
En efecte, á trenc de l' auba,
Completis sos deures sagrats,
Lo camí emprenem jayosos
Tres clergues y set paisants
Feja un gris que 'ns afeitava
Mentres varem ser pel plá,
Peró al zafá 'l peu del monstre
Ja l' fret s' havia esquilat,
Sols las puntas de l' orella
Y la bóleta del nas
Demostrava que perdia
Lo fret son últim baluart.
Ab quin dalt l' emprenguerem
De la montanya l' zig zag!
Pujant dins l' ombra fresquívola
S' oírava allá al devant
Com duraba las montanyas
Del port lo sol al llevars
Nostrs pits omplint á dojo
Un aire matutinal
Perfumat per las frigolias
Y 'ls romants sos germans....
Ja arribem á la meseta,
Vull dir á la del Montsiá,
Perque á la central del centro,
Grat sia á Deu, no hi estat may.
Per més que de fret no 'n feya
Puc di á la regió polar
Perque l' gel mos recordava
Que eram á primers del any
Y ni ab projectils poguerem
D' una bassa trencá 'l glás,
Tal que animats per las provas,
Més atrebits que sensats,
Entrarem dintre aquell lago
Ballant allí un contra-pás....
Matarrodona; un minuto:
Parada y fondata! Que escás
Un minuto! Mes de un hora,
Y que 'ns vam aprofitar:
L' un pren una botifarra,
L' altre una cuiza de gall,
Al darrere la borra tea
Y pitja que pitjards
Semblant que al cel ja oíravam
L' eclipse que esdevindrà...
Confortats y donats corda
Surtim los del sevo lleig
Per la segona etapa
De l' excursió que vam fer....
Lo carreró de la dreta—
Mes amunt deixen aqueix
Y tiren pel de la esquerra—
Lo del mitj prenen després—
Més enllá ni l' un ni l' altre...
Bueno: bueno ja está entés:
Tirém barra; l' nas per guía
Y es, segur que hi toparem:
Quin jardí! Vinga argilages
Y mates per tot arreu, nu
Tan rodones, tan florides

Tan retalladetes que
Qualsevol pensar podria
Que hi treballa un jardiner.
Ya som al cim; dic mentida;
Ans de arribarhi ja 's veu
La blavenca mar y l' illa
Y l' cordé que la manté
Amarrada á terra ferma
Transformantla en continent.
Ho vejam ab los ulls nostres
Atravesant los ulls seus;
Vull dir los de la montanya
Cantats no fá gaire temps
Ab idíllicas semblansas
Per un que si no es mont bell
A lo menos es, bell puig
Que casi ve á sé l' mateix.
Deixarem per fi ab racansa
De mirá pels ulls aquells
Y faltant corda als rellotjes
Cap á diná falta gent.
Més ans y en compte de absentia,
Y per prepará els budells
Ferem tirar quatre cossas
A un burro que jo conec
Y que 'm tirá un altre dia
Una cossa al costat dret
Vora l' forro de la ermilla
Y que encara s' enressent.
Assahonats ja nostres cossos
Y enlairats los pensaments
Devallarem rodolantne
Com si algú mos empaités
Y á Freginals mos trobarem
Alegres y satisfets...
Vosaltres companys de gesta
Es segur que hi tornarem;
Més jo, valetudinari,
Casi casi 'm quedaré
Ab el recort d' ayalal dia
Y l' dels aimats oompauys meus.
—Y 'ls bargallons? Ara hi penso.
Requiescant in pace.... Amen.

J. DE LA C. R.

Retalls y comentaris

Fa catorze anys que vaig veure á la dressana de Cartagena l' creuer "Cataluña." Hi treballavan un parell de cents homes, que posavan reblons. Un oficial que tingué l' amabilitat d' acompanyar-me en la visita va dirme molt serio y molt formal—l' home s' ho devia creure—: "Abans de dos anys el "Cataluña," navegará."

N' han passat ca'orze y encara es á la dressana.

Y els que s' hi estarán, pel seu bé.

Acabo de llegir ara, que aquí s' ha rebut una comunicació ordenant que 's contracti un obrer pera fer soldaduras als canons d' arám del "Cataluña."

"A la cuenta," á la dressana de Cartagena no saben soldar canons d' arám.

Jo ja 'm represento l' cóm, el qué y de quina manera va aixó.

Un enginyer naval s' está assegut á la taula del despaix. De cop hi entra un se'gón que ha rebut un recado d' un tercer, que á la vegada l' ha pres d' un contramestre, á qui ha parlat un encarregat al que un vigilant li ha dit que un obrer li ha fet saber que h' de soldar una canonada.

L' enginyer se n' entera y demana que "le den parte por escrito."

El se'gón parla al tercer, aquest al contramestre, aquest al vigilant y el vigilant al obrer. Surt l' escrit y recorre tota l' escala fins al inginyer, dientse l' un al altre que li comunican "y trasladan para su conocimiento y efectos consiguientes." L' enginyer ja té un ofici de quatre páginas ab tot de números que semblan quebrats—son els dels registres d' entrada y sortida y el fa copiar, "trasladándolo," també "para su conocimiento y efectos consiguientes," al Director de la dressana; aquet l' envia al jefe del material "para que informe," el del material informa que ha d' anar al del "personal," aquet creu y exposa que és incumbencia de la "Dirección técnica," la "Dirección," fundantse en tres ó quatre reals ordres, es de parer que pa-

ssi á la "Administrativa," aquesta exposa que primer s' ha d' averiguar si hi há "consignación," costa tot un calvari de "traslados," y "conocimientos," el saber que no hi há necessitat d' averiguarho: llavors, no sé á n' aquí li entra l' dubte de si la plassa de soldador ha de ser donada ó no per oposició; sembla que no n' hi há necessitat. Però ja "el expediente," té més fullas que una alzina y han passat mesos, anys, quan el capitá general de Cartagena forma un ofici manant á la Comandancia de Barcelona que contracti un soldador de canonadas d' arám.

No ho sé pas ben be del cert, pero deu haver anat aixi aquet negoci. Y si me equivoco, és que m' he descuidat un "trámite."

¡Pobre "Cataluña,"!

No es pas estrany que costis tant de fer.

Si trobar un soldador de canyerías costa tant á Espanya, que no costaria trobar aquell home de qui molts esperan que ho ha de soldar tot!

POL.

Efemérides Catalanas

14 de janer

1640.—Carta del comte duch d' Olivares al virrey de Catalunya.

Quatre anys va fer en tal diada que morí a Madrid en Victor Balaguer; aixó 'ns porta a la memoria que en Balaguer, al relatar en sa Historia de Catalunya 'ls fets que avuy commemorém, deya: «¿Qui eran els enemics de Catalunya, sino 'ls castellans?»

Efectivament.

Desde l' entronissació dels reys castellans a Catalunya, tota la seva fal lera no era altra que l' desitg d' «una lley é un rey», y aixó 'ls induí constantemen a anar matant las llibertats de tots 'ls pobles, en aras de la fatal y suicida uniformitat. Felip IV y son ministre l' comte-duc d' Olivares foren dels espanyols mes espanyolers que hi há agut en l' espanyolera llista de reys y ministres de las ex Espanyas.

A tort o a dret, cada h' d' ells y tots dos plegats volian la destrucció de las seculars llibertats de la nostra terra y subjectar als catalans al jou de la dominació castellana, deria funesta que causá la gran revolució catalana del 1640, quina ánima fou l' immortal Claris.

Que la imposició castellanista provocá aquesta revolució, ho demostrarian palmarient las cartas secretas que l' rey Felip y el comte-duc escribian al comte de Santa Coloma, virrey de Catalunya, si per al tres motius no quedés sobradament demostrat.

En aquestas cartas, escrites mentres «la egoista Catalunya» se desançava y desdinerava pera salvar a Espanya de l' allau irresistible dels francesos de Lluís XIII, deyan continuament al virrey que fes cumplir la voluntat real tant si plavia com no als catalans, que 'ls imposés totas las cargas y contribucions que pogués, no reparant en cap mena de medi pera ferlas efectivas, y en la carta d' avuy se deya al virrey que hauria hagut de fer penjar alguns catalans, agafar als més significats diputats y conceillers, confiscar el bens dels més granats, etc., etc.

El virrey secundava ab gran gust els intents dels de Madrid, però aquets procediments li feyan por y escribia al rey que aixó eran violacions massa grossas de las constitucions de Catalunya.

Precisament aixó era lo que buscavan a Madrid, per lo que l' d' Olivares escrigué de non al comte de Santa Coloma que deixés de banda tals escrupols, que era indis pensable reunir un cos d' exercit de cinc o sis mil catalans, y sense dilhi ahont havian d' anar, se'ls portés a la guerra de la Valtellina d' Italia, y que tirés aixó endavant, perque las lleys y las constitucions de Catalunya eran «menudencias provinciales».

Un document d' aquell temps deya: «Els catalans ¿no havien de clamar al cel?... ¿No havien de plorar llágrimas de sanc?...» No es d' extranyar, doncs, l' acritut ab que podrian semblar redactadae aquestas ratllas. Aixó, que avuy encara indigna y remou el cor de tots els bons patriotas, promogué aquell gloriós alsament que al crit de «¡Muyran els castellans! ¡Visca la terra!», trencá 'ls grillons que anavan forjant-se y que fins uns setanta anys més tart, en 1714, no 's re'nçaren pera sempre més.

NOTICIAS

Los periodics locals "El Eco de la Fusi6n," y "Los Debates," tracten com se mereix y es burlan del "birlot," que s' está possant al bell mitj del Mercat ó siga del "edefeci" que lo "Correo Ibérico," ne diguè un "reloj monumental," si bé pot perdonarseli ho digües perque havem de soposá ho va dir creyense que com l' Ayuntamiento te Arquitecto Municipal, li hauria encarregat l' estudi de l' obra afi de que la "gran pensada," estés á la altura de la grandiositat del edifici y fós una cosa que justificués l' atreviment de esmená lo que ja estava fet, faltan sols la materialidad de posari el rellotje mes ha de confesar el "Correo," que 's va equivocar, ja que sense voler ofendre als artistes que hi han intervingut posanti la ma d' obra, alló ni es "monumental," ni será un rellotje. De que no es "monumental" no cal demostrarho, desde el moment qu' es ln riota de tothom y que ja se li donan mes noms que centims no costará y de que no será rellotje, (y consti també que n' ho diem al rellotje), es perque, per serho, es menesté senyales ab exactitud las horas y aixó, un rellotje de resort ó molla no ho pot ferho; sopena d' estar continuament corretjinlo. No fora lo mateix si fos de pessos que 's lo que se fá en aqueixos casos.

No volem dir res del cost, pero ens temem que valdrá "mes el farçiment que l' gall," aixó és el peu, que l' rellotje resultan del tot un gasto inútil, milló dit una cosa com la "reforma," de la casa de la Ciutat ó de la carretera de la Cava que podentla fe dreta y curta, la farán torta y llarga, ó com la plassa del Angel que després de fé y desfé s' ha convertit en carré per el que apenas hi podan passá els carros ó com la "protecció al obrero," que quan las eleccions els deyan que treurían los consums y si continuan manan los "redentores del obrero," tindrem que pagá per anar beura aigua del riu.

Molt visitada ha estat durant la setmana la exposició de tarjetes postals establerta en l' hostatje del "Centre Excursionista," en particular lo diumenje per la tarde y vespre que estava ple de tortosins y xamoses tortosines entre les que reynaba el entusiasme patri fins á iniciarse en un grupo d' elles lo pensament de que al igual que á Barcelona y al tres pobles hi hagés també secció de excursionistes de sinyores, quin pensament no deixaria de tenir seguidores ja que sembla son tres los plecs presentats al concurs de postals fets per senyoretas.

Molt mes cult y aprofitós es lo folklorisme que no el ball y la tertulia de "estisora," ja siga en escursions ja en estudis historics, ó treballs artísticos com es dedicarse á la musica, al dibuix, pintura y cant; en prengin dons tan hermós y honorós camí, que no 'ls faltarán admiradors y ajudans en tan pafriótica y noble tasca.

"La Veu de Catalunya," ha publicat un extraordinari donant á coneixe per mitj de grabats l' estat en que 's troban les obres del monument al malaurat Dor. Robert, acompanyat d' interessants descripcions y articles firmats per respectables noms.

La cada dia mes acreditada Biblioteca Popular de "L' Avenç," ha publicat lo tomo n.º 33 de sa colecció de J Pons Pagés nomenat "L' endama de les bodes," que com tots los altres se ven al preu de 50 centims.

El dia 28 del corrent á les déu de la nit tindrà lloc l' anunciada reunió de delegats de associacions catalanistes en el local del Foment Autonomista Catalá per tractar de l' organizació d' una festa nacionalista que per la diada de Sant Jordi de enguany projecta una important entitat literaria fa poc fundada á Barcelona.

"La Gazeta Vigatana," "La Verdad," de Castelló, "La Devantera," y "Juventud," han fet grans milloras en sas edicions lo qual proba la bona marxa de las esmentadas publicacions per lo que les felicitem.

Havem rebut la visita de la non revista "Occitania," que ve á estrenar la jermanor y fer coneixense entre tots los que parlem la llengua d' Oc. Para formar juhi de lo qu' es proposa á continuació copiem l' interesant sumari dels traballs que conté.

Prosper Estieu y Joseph Aladern, Lletres sobre l' espelida d' Occitania.—P. Anton d' Olvan, Sobre la llibertat de escriure.—Prosper Estiu, Flors d' Occitania.—Miquéu de Camelat, A la Gascongne.—Antonin Perbosc, La Crozada.—Peire Fons, Devant la Cathédrale Sainte Cécile d' Alby.—Joan Puig y Ferrer, "La Dama Alegra," (escena del acte tercer).—Mossén Miquel Costa y Llobera, Dies malalts.—Joan Maragall, Janer.—Joan Pais, Minyonía.—Plácid Vidal, Cançons de la vella Espanya.—Joseph Aladern, Moviment Catalanista.—Paul Regin, Lo Ninarel de la Abrazucaira Catalana.—Joseph Mª de Sure, Endreça.—Louis Funéu, Pichouno Guerro.—Prosper Estieu y J. A., Bolegadisa.

Lo nostre amic lo Rd. Joaquim Garcia Girona Rector del Seminari Pontifi-

ci de Zaragoza ha tingut l' amabilitat d' enviarnos impresa en forma de folletí la poesia que 'n lo *Certamen Mariano* ultimament celebrat en dita ciutat li fou premiat titulat "*La Elegida*," en quin lo llaurejat poeta dona una prova mes de son reconegut talent y domini de las mussas, si be á nosaltres ens agrada mes quant ho fá en la nostra parla, de quina nes un verdader aymant com n' ha donat xamosas probas en las columnas del nostre humil setmanari en quin fá temps no havem pogut estampari cap de sos traballs per no permetreli las moltas ocupacions de son honrós carrec, lo que que 'n l' ánima sentim.

Rebi el nostre amic la mes coral enhorabona y al ensemps lo nostre agrahimen per son recort.

L' aixerit periódic "En Patufet," ha passat á ser propietat de l' editor de nostre benvolgut confrare ¡"Cu-cut,"! havent introduit en la primera de las esmentadas publicacions notables reformas, lo propi en lo séu format que en la part de text y d' ilustracions, que segurament li aumentarán lo favor que ja li dispensava 'l públic, especialment lo "petit," á quina educació y esbarjo está especialment consgrat "En Patufet."

La Direcció del Banc d' Espanya ha disposat cambiar totes les monedes de plata que siguent l'legítimes aparéxin picades, senyalades ó dificultoses y, al efecte, creyém qu' ha donat ja les oportunes órdes á les sucursals pera que admétin totes les monedes que se 'ls presentin ab dites condicions, cambiántles per altres bones.

Retallém de la *Gazeta Vigatana*.

"Pót dirse que han quedat enterament suprimides, sens necessitat de cap disposició, les misses pastorils que tractades com era costum fins per mestres de nomenada, no resultaven conformes á la liturgia y ara infringien de plé les prescripcions del Códex Jurídic de la Música sagrada dictat per la Santetat de Pio X.

A Barcelona la Comissió litúrgica y á Sevilla y á Santiago els respectius Prelats han prohibit en absolut ó limitat en

gran manera les misses d' aquell genre. Aquí, gracias á Deu, no s' han hagut de dictar ordres especials: el bon sentit s' imposa y s' imposará més á mida que una major cultura general pose cantors y poble més en armonía ab les orientacions sabiament donades per Pio X.

Sentim no poguer dir lo metex de la nostra Seu.

Sitis de plasses famoses

Ab motiu de la recent rendició de Port-Arthur, creyém oportú publicar els següents datos dels sitis de plasses fortes més famoses, y 'l temps de sa duració:

Richmond.	1145 dies
Ostende (1601-1604).. . . .	1145 "
Gibraltar.	874 "
Barcelona (1713 1714).. . . .	414 "
Khartoum.	341 "
Sebastopol.	327 "
Mafeking.	261 "
Girona (1808).	173 "
Kars.	163 "
París.	132 "
Kimberley.	123 "
Ladysmith.	120 "
Belfórt.	165 "
Plewna.	94 "
Lucknow.	86 "
Metz.	72 "
Port-Arthur.	219 "

A les 7 del dematí del diumenje ultim confortada ab los auscils espirituals doná s' ánima á Deu la virtuosa jermana del Rd. D. Joseph M.^a, D.ª Isabel y Don Francesch Escudé. (A. C. S.)

A la tarde del mateix dia tingué lloc l' enterro, quin fou molt concorregut com á proba de las moltas amistats y simpatías ab que conta la familia dels nostres amics.

Tan á ells com á la familia los testimoniem nostre mes sentit condol.

Molt concorreguda promet ser la vetllada que demá á las 5 de la tarde tindrà lloc; en lo "Centre Excursioniste, per que apar de lo atractiu festival y carácter artístic de l' acte, són molts los socis novament inscrits, quins pensan assistirhi ab sas corresponents fa-

milies, afi de poder ensenyar la original decoració d' un dels salons del esmentat Centre darrerament arreglat.

Si no hi ha cap destorp la mateixa Societat prepara una nova festa que servirá pera esperoná y animá als molts aficionats á las arts de pintura y dibuix y al mateix temps donar á coneixer las obras del genial pintó tortosí En Antoni Cerverto que exposará un centenar de cuadros deguts á son ingeni en los salons del Centre durant uns dias avans del diumenge de Rams y fins passadas las Pasques.

Amés los socis del Centre, Rondalla y aficionats al cant, organizarán unas Caramellas pera la vesprada de Pasqua ab quinas obsequiarán á les autoritats y families dels socis.

Avant, y sempre Avant, y siga l' art el llas d' unió que 'ns refermi l' amor á la Patria pera que pogem posá á la nostra estimada Tortosa, al lloc que li correspon entre las demás ciutats Catalanas. Avant.

Ha quedat legalment constituít lo Sindicat de Cassadors de la Comarca de Tortosa per haver siguts aprobats los estatuts per quins ha de regirse.

Segons tenim entés, passan de mes de cent los associats y cada dia son mes los que van inscribinse á la novella Societat, que si com es d' esperá comensan ells per ser los primés en cumplir la ley, no hi ha pas dupte qu' en resultarà guanyadors, tan los aficionados á la cassa, com los agricultors y terratinens.

En el número 332 del *Correo Ibérico*, apareix un escrit firmat per lo célebre Monaldo Escudero, que perduts los *estrepes* respon ab un *glorificat d' matines*, que de bó de bó ens ha fet riure. Llástima que diu ja no vol ocuparse mes de la nostra humil VEU, perque diu que "se pierde en las soledades del desierto," qu' es allá ahon la deu haver recullida ell.

Fá mol be de replegar velas. Requiescat in pace.

Nosaltres no podem plegarlas perque com tenim lo caldo fet, l' havem d' escudellar y servirlo.

Tortosa. Imp FOGUET, P. Hospital 5.

Pues á quien esta dedicado este Templo? A Maria Santísima Madre de Dios, por averla hallado allí milagrosamente, y pues ya va libro aparte de nuestra Señora de Monserrate, no tengo para que entrenarme en esto. Es casa de tanta devoción, como lo sabe toda España, Francia, Alemania, y otras naciones. Acude á este Santuario también multitud de gente, que ay ocasiones, que no se puede yr por sus claustros, y demás lugares, que no sea diciendo. Dexeume pasar, y será con harta pena, y apretura. Hallase dentro deste Principado, la Hermita de nuestra Señora de Moncada, nuestra Señora de piedra tallada, que está cerca de Solsona. N. S. del Coll, cerca de Basalú, N. S. de Colober en Ager. N. S. de Belulla cerca de Gerona. N. S. del Coll en Barcelona, cerca de S. Gerónimo de Labron. N. S. del Puerto, al pie de la montaña de Monjuich. N. S. de Belém, sobre la casa del Rey don Martin de Bellasguart, que está junto de la del Coll: N. S. de les Fenés. N. S. del Tarros, en la cual curan los endemoniados. N. S. de Passanant, cerca de Monblanch. N. S. de Nuria, cerca de Cerdaña. N. S. del Munt, del Torrelló, de la cual dizen que cada año vienen una grande multitud de hormigas aladas, y se ponen en el Altar, y allí mueren. N. S. del Corredor, cerca de Arenys. N. S. del Remedio, en Caldes. N. S. de Tagamanent. N. S. del Rosario, cerca de Reus. N. S. de Pared delgada. N. S. de las Virtudes. N. S. de Puigcerver. N. S. del Lorito. N. S. de la Pineda, y estas estan en el Campo de Tarragona. N. S. del Rosario, y N. S. de Piedra lleta. N. S. del Viñet cerca de Sitges. N. S. de la O debajo del Puerto de Suert. En la vega de Lérida, N. S. de Grañana. N. S. de Barcenit. En el llano de Vrgel N. S. de las Sogas, Cerca de Torres de Segre. N. S. de Sierra Gumada. En Tortosa (aunque ya se han dicho) está N. S. del Coll del Alba, del Aldea, de los Angeles, de Bitom, de Misericordia. Y en Gandesa N. S. de la Fuente Calda. Podriamos dezir aquí muchísimas, que por la brevedad las callo. Otras muchas se hallan en este Principado de diversidad de Santos, que muestran bien la devoción que sus moradores les tienen. Dejo de describir los muchos Conventos que están edificados, en honra desta

CAPITULO VEYNTITRES

En la cual se describen los Santos naturales de Cataluña

Y A que en lo temporal abemos dicho algo, es bien dar razón de lo espiritual, que dentro de sí tiene este Principado, y será describiendo, los Santos naturales, y hijos suyos.

En Barcelona, el cuerpo de Santa Eulalia, natural della, á la cual tienen por Patrona; el cuerpo está en su Catedral. San Auleguer, Obispo de Barcelona, y su hijo, está su cuerpo en su Catedral. San Sever, Obispo de Barcelona, y hijo della, su cuerpo está en su Catedral. San Raymundo de Peñafort, del Panadés; su cuerpo está en Santa Catalina Martyr de Barcelona, Convento de Predicadores. San Pacian, Obispo de Barcelona, aunque no se sabe de donde es natural. San Emeterio, ó San Madi, Catalán; su cuerpo está en San Colgat del Vallés. San Felix, que algunos dizen ser de Gerona, en la cual fué martyrizado. San Narcís, también dizen ser natural de Gerona, y Obispo della; su cuerpo está en San Felipe de Gerona. San Vicente Martyr, natural de Cobloure, San Iusto Confessor, dizen ser natural de Vique;

IL·L·U·S·T·R·A·C·I·O CATALANA

Regala una edició monumental
il·lustrada per Xiró
del poema de Mossen Verdaguer
"L'ATLANTIDA"

Surt cada diumenge—Un any Ptes. 30—Mitx any Ptes. 15'50—Tres mesos Ptes. 8—Mallorca, 287—BARCELONA

LA PRÉSERVATRICE

La més antiga i les companyies franceses contra 'ls accidents Autorizada por R. O. de 15 de Abril 1901, de conformidad ab la lley de 30 de Jener de 1900, reterent als accidents del treball.

DOMICILI SOCIAL
En son hotel, 18, Rue de Londres, PARIS

CAPITAL SOCIAL
CINC MILLONS DE FRANCS

Seguros individuals, colectius, de carros coxes, caballeries y accidents de tercer a primes reduides.
Agent general en Tortosa—Tarragona—Reus, y sas respectives comarcas:

GASTÓN DELAMOTTE

Carrer del Parc n.º 2 primer, 1.º

Disponible

Moreso

GRAN BOTIGA DE CALSAT

DE TOTES CLASSES

Sabates y botines d'ivern

Confecció esmerada pera 'ls que tenen los peus delicats.

Casa fundada l' any 1866.

PREU FIXOS VENTES AL CONTAT.

Plassa de la Seu y Arc del Rumeu

TORTOSA

Joseph M. Cartes Mur

Metje-cirurgia homeopata del Hospital Homeopata de Barcelona.

Palssa de la Constitució 7-1.º—(cantonada de la travessa del Angel) TORTOSA.

L' Administració de la Veu de la Comarca facilitarà Catecismes de la Doctrina Cristiana compostos per lo P. FR. Pere Vi es (traduits de la llengua castellana a la catalana pera major profit de las ánimes del Bisbat de Tortosa l' any 1817 per ordre del Illustrissim Senyor Bisbe D. Manuel Ros de Medrano) al preu de 2 pessetas lo cent el text y 5 pessetas ab la explicació.

Igualment se facilitarán noticias de tot quant s'ha publicat y vá publicantse en llengua catalana en prticular las obras de quinas se'n ha ocupat la Veu en sas columnas.

FILLS DE JOSEPH TEIXDOR

ARTICLES DE

DIBUIX, PINTURA Y FOTOGRAFIA

del carrer del Regomir, 3, Barcelona

han trasladat son establiment al

CARRER FONTANELLA, 10

(PROP LA PLASSA DE CATALUNYA).—BARCELONA

DISPONIBLE

está su cuerpo en su Catedral. Los cuerpos de los Santos, German, Pauli, Justo, Seicio, del Ampurdan; están en la Catedral de Gerona. San Luciano, y San Marciano Martyres, naturales de Vique; sus santos cuerpos están en San Sadurni de Vique; que hoy se llama nuestra Señora de la Piedad. San Anastasio, natural de Lérida, padeció martyrio en Badalona, con setenta, y tres Martyres. San Armengol Catalán, Obispo de Vrgel; está su cuerpo en su Catedral. San Damaso Papa, de Argilagues. San Paulo Orosio de Tarragona, disipulo de San Agustín. El Bienaventurado San Bernardo Calbo Catalán, natural dei Mas Calbo, parroquia de Villaseca, Arceobispo de Tarragona, y Obispo que antes fué de Vique. San Ramon Nonat Catalan, del lugar del Portell; está su cuerpo en la Parroquia del Portell. Todos los santos referidos son naturales de Cataluña, y el que quisiere ver las riquezas en esto, que este Principado tiene vea la Historia que ha escrito de los Santos de Cataluña el Reverendo Padre Fray Antonio Vicente Domenech, de la Orden de Santo Domingo, que allí hallará inestimables riquezas, con que no menos queda honrada Cataluña. Y pues este libro es de nuestra Señora, quiero que se vea la devoción, que en general toda Cataluña tiene a la Virgen Santissima madre de Dios, y hecharse ha de ver en las hermitas que por todo su circuytu tiene, aunque será imposible dezirlas todas.

CAPITULO VEYNTIQUATRO

De las Hermitas que Cataluña tiene dedicadas á honra de la Virgen Santissima, y madre de Dios, con diversas invocaciones.

Es tan grande la devoción, que los Catalanes tienen á María Santissima, Señora nuestra, y madre de Dios, que no contentos con tener en las Ciudades, Villas, y lugares, tantos Templos, hechos y consagrados en honor, y gloria desta Emperatriz de los cielos, Reyna de los Angeles, y madre de Dios, los han querido fabricar, y hazer en los despoblados montes, selvas, prados, valles, collados, y haziendo dellos una continua población: porque quando se camina por Cataluña, allí se descubre un Templo, acullá otro, y preguntando: Que casa es aquella? nos responden, señor, aquella es una Hermita de nuestra Señora de tal lugar. Testigo son desto que voy diciendo los que saben, y han caminado este Principado. Pues dirán que han hallado en un monte llamado Monserrate, un Templo tan suntuoso, como lo pueda tener ninguna Ciudad de España, con un Convento de Frayles Benitos, y tan grande como le aya en ninguna de las Ciudades más principales de la Europa.